

DOI: [https://doi.org/10.35387/ucj.2\(10\).2024.0003](https://doi.org/10.35387/ucj.2(10).2024.0003)

ПСИХОЛОГО-АНДРАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ТЕОРЕТИЧНОЇ І ПРАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ВИКЛАДАЧА-СУПЕРВІЗОРА ЗМІШАНОГО НАВЧАННЯ У ЗВО ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОФІЛЮ

Ольга Баніт

e-mail: olgabanit@ukr.net

<http://orcid.org/0000-0001-9002-6439>

Ігор Радомський

e-mail: radomski@ukr.net

<https://orcid.org/0000-0003-2452-0898>

Анотація. У статті розглянуто змістовий модуль щодо психолого-андрагогічних аспектів теоретичної і практичної підготовки викладача-супервізора змішаного навчання у закладів вищої освіти педагогічного профілю, розроблений для тренінг-курсу «Здійснення змішаного навчання у ЗВО педагогічного профілю», що реалізується у межах проекту (2022.01/0098) «Максимізація ефективності ресурсів змішаного навчання в закладі вищої педагогічної освіти у воєнний час і повоєнного відновлення України» за грантової підтримки Національного фонду досліджень України. Окреслено проблемні питання щодо впливу сучасних викликів, зокрема військових дій, на освітнє середовище та психологічний стан учасників освітнього процесу у змішаному форматі навчання. Окрему увагу приділено змістовим питанням тематичного модулю тренінг-курсу щодо розвитку стресостійкості та резильєнтності викладачів і здобувачів; важливості психолого-андрагогічних знань викладачів-супервізорів, для забезпечення здатності не лише підтримувати себе, але й надавати допомогу здобувачам у складних життєвих ситуаціях. Окреслено спеціально розроблений комплекс відеосесій для підтримки ментального здоров'я, що є важливим інструментом для викладачів-супервізорів, надаючи їм можливість опановувати техніки стабілізації, управління стресом і психологічної підтримки студентів, що є ключовим для психологічної підтримки учасників освітнього процесу в умовах сучасних викликів. Наголошено на доцільності представлення змістових тем модулю тренінг-курсу у різних формах (наприклад pdf матеріали, аудіо матеріали, презентаційні матеріали, комплекси відеосесій, тощо), що є важливим для підвищення ефективності навчання, оскільки враховує різні стилі засвоєння інформації учасниками тренінг-курсу.

Ключові слова: змішане навчання, викладач-супервізор, психологічні аспекти, андрагогічні аспекти, модулі, теми, тренінг-курс.

PSYCHOLOGICAL AND ANDRAGOGICAL ASPECTS OF THEORETICAL AND PRACTICAL TRAINING OF THE BLENDED LEARNING SUPERVISORS IN THE PEDAGOGICAL HEIs

Olga Banit

e-mail: olgabanit@ukr.net

<http://orcid.org/0000-0001-9002-6439>

Igor Radomskiy

e-mail: radomski@ukr.net

<https://orcid.org/0000-0003-2452-0898>

Abstract. The article deals with the content module on psychological and andragogical aspects of theoretical and practical training of the blended learning supervisors in the pedagogical

HEIs, developed for the training course «Implementation of blended learning in the pedagogical HEIs», implemented within the framework of the project (2022.01/0098) «Maximizing the effectiveness of blended learning resources in higher pedagogical education institutions during the War and Post-War recovery of Ukraine» with the grant support of the National Research Foundation of Ukraine. The article outlines the problematic issues of the impact of modern challenges, in particular military operations, on the educational environment and the psychological state of participants in the blended learning educational process. Particular attention is paid to the content issues of the thematic module of the training course on the development of stress resistance and resilience of lecturers/teachers and students; the importance of psychological and andragogical knowledge of the blended learning supervisors in the pedagogical HEIs to ensure the ability not only to support themselves but also to assist students in difficult life situations. A specially developed set of video sessions to support mental health is outlined, which is an important tool for the blended learning supervisors in the pedagogical HEIs, providing them with the opportunity to master techniques of stabilization, stress management and psychological support for students, which is key to psychological support for participants in the educational process in the face of modern challenges. The author emphasizes the expediency of presenting the content topics of the training course module in different formats (e.g. pdf materials, audio materials, presentation materials, video session sets, etc.), which is important for improving the effectiveness of training, as it takes into account the different styles of information assimilation by the participants of the training course.

Keywords: *blended learning, blended learning supervisors, pedagogical HEIs, psychological aspects, andragogical aspects, modules, topics, training course.*

Вступ. Освітнє середовище, як частина життєвого простору учасників освітнього процесу, не ізольоване від негативних соціальних тенденцій, серед яких значну роль відіграють прояви соціально-психологічного насильства, агресії та недоброзичливості. Війна, що відбувається в Україні, загострює ці прояви, які суттєво впливають як на психічне й фізичне здоров'я учасників освітнього процесу, так і на результати їхнього навчання. Жити, працювати й навчатися в умовах неперервного стресу є нелегким викликом. Постійна загроза насильства, переміщення, обстріли, втрата близьких, порушення розкладу повсякденного життя, – все це розглядається як порушення психологічної безпеки (Котун, Баніт, Радомський, 2023). Тому проблема психологічної безпеки й психологічного супроводу викладачів і здобувачів під час змішаного навчання є нині особливо актуальною.

Психологічна підтримка набула критичного значення у освітньому процесі в умовах війни, адже стресові чинники,

пов'язані з постійною небезпекою, втратою близьких, переміщенням та іншими кризовими обставинами, суттєво ускладнюють діяльність як викладачів, так і студентів. Навчатися й працювати у стані постійного стресу є викликом, який вимагає впровадження нових підходів до освітнього процесу, зокрема змішаного навчання. Психологічні служби різних закладів вищої освіти України відіграють важливу роль у підтримці учасників освітнього процесу, проводячи психокорекційну, просвітницьку та психопрофілактичну роботу. Зростання попиту на консультації з питань емоційної стабільності, саморегуляції та вирішення конфліктів свідчить про необхідність психологічного супроводу для ефективної адаптації до нових реалій навчання (Романовська, 2022).

Психокорекційні заходи, тренінги, індивідуальні консультації, а також групові зустрічі допомагають викладачам і здобувачам знаходити ефективні стратегії для подолання стресу, що позитивно впливає на їхню здатність

продовжувати навчання та викладання. Викладачі, які виконують роль супервізорів у змішаному навчанні, повинні не лише забезпечувати якісну організацію навчального процесу, але й бути психологічно підготовленими до надання підтримки студентам. Це потребує розширення їхніх компетенцій, включно з формуванням навичок емоційної регуляції, стресостійкості та підтримки психічного здоров'я.

Теоретична основа і методи дослідження. Результати досліджень науковців свідчать про зростання інтересу до змішаного навчання упродовж останніх років. Зокрема, висвітлено теоретико-методологічні засади змішаного навчання в умовах вищої освіти (Л. Лук'янова, К. Котун, К. Годлевська, Т. Собченко, О. Коротун, А. Мельник та ін.), генезис змішаного навчання (С. Антошук, Л. Ляхоцька та ін.), моделі та методики змішаного навчання у закладі вищої освіти (О. Будник, В. Мізюк та ін.), особливості впровадження змішаного навчання у підготовці майбутніх фахівців (Т. Бурлаєнко, О. Дубініна, В. Добровольський, І. Коробова, Г. Ткачук та ін.). Окремий напрям досліджень актуалізувався з початком війни – це вплив військових конфліктів на психічне здоров'я людини (В. Тюріна, Л. Солохіна, В. Філоненко та ін.), психологічна підтримка учасників освітнього процесу у змішаному форматі (О. Кондур, Р. Палій та ін.), розвиток стресостійкості, резильєнтності в умовах війни (О. Мерзлякова, Д. Сабол, О. Іванова та ін.).

Для вирішення поставленої мети використано комплекс дослідницьких методів: аналіз, синтез, систематизація та узагальнення для вивчення праць зарубіжних та вітчизняних дослідників з тематики змішаного навчання для формулювання висновків і рекомендацій, які покладено в основу розробки

тематичних модулів до тренінг-курсу «Здійснення змішаного навчання у ЗВО педагогічного профілю» щодо теоретичної і практичної підготовки викладача-супервізора змішаного навчання.

Мета дослідження полягає в окресленні психолого-андрагогічних аспектів теоретичної і практичної підготовки викладача-супервізора змішаного навчання у закладі вищої освіти педагогічного профілю, як змістової частини тренінг-курсу.

Виклад основного матеріалу. Наслідки війни завдають тривалої фізичної та психологічної шкоди. Статистика Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ) показує, що потенційний ризик захворіти внаслідок війни на такі психічні розлади, як депресія і посттравматичний стрес, мають понад 8,5 млн українців – це кожний п'ятий. Про це заявив експерт штаб-квартири ВООЗ у Женеві, співголова Референтної групи із психічного здоров'я та психосоціальної підтримки Фамі Ханна на брифінгу в Укрінформі (Понад 8,5 мільйона українців, 2022).

Варто зауважити, що учасники освітнього процесу по-різному реагують на небезпеку, спричинену війною, що робить цю тему складною для аналізу. Як показують психологічні дослідження, це залежить від індивідуальної реакції особистості на стрес. Встановлено, що під час війни реакція психіки людини буває різною: від помірного і тимчасового стресу, тривоги, депресії та психосоматичних проблем (безсоння, болю в різних частинах тіла) до важких психічних травм, що мають негативні наслідки для здоров'я, включаючи депресію, зловживання психотропними речовинами, ПТСР (посттравматичний стресовий розлад). Водночас можна спостерігати приклади резильєнтності людей, які здатні вистояти, відновитися і навіть психологічно зростати, зміцнюва-

тися після складних життєвих негараздів (Banit, Merzliakova, 2023).

Ці реакції залежать від низки чинників, таких як досвід, наявність відповідних знань, соціокультурне середовище, підтримка оточуючих тощо. Одні реагують на стрес, намагаючись боротися з ситуацією. Вони проявляють активність, рішучість, шукають шляхи вирішення проблем та беруть на себе відповідальність за управління ситуацією. Вони можуть підтримувати та допомагати іншим у важкі часи. Інші, навпаки, намагаються уникнути стресової ситуації, конфліктів, ухиляються від відповідальності, шукають безпечне місце або сподіваються на сторонню допомогу в складних умовах. Деякі відчують безпорадність у стресових ситуаціях. Вони взагалі втрачають здатність приймати рішення та реагувати на зовнішні подразники. У багатьох стрес може спричинити паніку, що виявляється в емоційних вибухах, нервовому збудженні та неспокої.

Під впливом стресогенних чинників емоційний стан здобувачів може варіюватися від зацікавленості та радості до страху й невпевненості. Вони можуть відчувати страх перед невдачею або стрес через велику кількість навчальних завдань чи через їх різноманітність, що характерна для змішаного навчання. Ці емоції впливають на здатність навчатися. Позитивний емоційний стан підвищує мотивацію та навчальну продуктивність, негативний – знижує. Від цього залежить самооцінка та впевненість у собі, своїх здібностях. Адекватна самооцінка позитивно впливає на навчальні досягнення, а низька самооцінка може стати перешкодою для успішного навчання. Розуміння цих психоемоційних компонентів важливе для створення сприятливого середовища й ефективною реалізації змішаного навчання у закладах вищої освіти (Психологічні

аспекти організації освітнього процесу в умовах воєнного/післявоєнного стану, 2022).

У 2023 році науковці Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України розпочали реалізацію проекту (2022.01/0098) «Максимізація ефективності ресурсів змішаного навчання в закладі вищої педагогічної освіти у воєнний час і повоєнного відновлення України» за грантової підтримки Національного фонду досліджень України (НФДУ, 2023). Серед основних завдань реалізації проекту було проведення тренінг-курсу «Здійснення змішаного навчання у ЗВО педагогічного профілю» для теоретичної і практичної підготовки викладачів-супервізорів до практичної реалізації змішаного навчання у ЗВО педагогічного профілю (Котун, Годлевська, 2023).

Мета тренінг-курсу «Здійснення змішаного навчання у ЗВО педагогічного профілю» (60 год., 2 ЄКТС) полягає у максимізації ефективності психологічних, методичних і технологічних ресурсів теоретичної та практичної підготовки викладачів-супервізорів змішаного навчання (Котун, Годлевська, 2023).

Тренінг-курс об'єднаний у дві частини. У частині 1 виокремлено три основні модулі, а саме: Модуль 1. Максимізація ресурсів змішаного навчання: методичні аспекти теоретичної і практичної підготовки викладача-супервізора; Модуль 2. Максимізація ресурсів змішаного навчання: психолого-андрагогічні аспекти теоретичної і практичної підготовки викладача-супервізора; Модуль 3. Максимізація ресурсів змішаного навчання: технологічні аспекти теоретичної і практичної підготовки викладача-супервізора.

Ми окреслимо детальніше Модуль 2, що присвячений саме максимізації ресурсів змішаного навчання з акцентом на психолого-андрагогічні аспекти тео-

ретичної та практичної підготовки викладача-супервізора, що є особливо важливим у реалізації якісного змішаного формату навчання з урахуванням складних умов сьогодення.

Це зумовлено низкою актуальних викликів, зокрема, війною, зміною освітніх умов та необхідністю адаптації до нових реалій.

По-перше, в умовах нестабільності та постійного стресу, українські викладачі мають справу не лише з освітнім процесом, але й з емоційним станом студентів упродовж всього навчання. Психологічна підтримка та стійкість викладачів стають ключовими елементами для забезпечення ефективного освітнього процесу. У цьому модулі особлива увага приділяється технікам стабілізації та відновлення, що дозволяє викладачам не лише підтримувати себе, але й допомагати здобувачам у подоланні психологічних труднощів.

По-друге, сучасні умови потребують індивідуальних підходів у навчанні, особливо у змішаному форматі, що стає критично важливим аспектом, оскільки поєднує традиційні та цифрові методи навчання, забезпечуючи адаптацію до нових технологій та змін у навчальному процесі. Це допомагає викладачам не тільки ефективно організувати навчання, але й краще розуміти потреби своїх студентів, сприяти їхньому професійному та особистісному розвитку.

По-третє, війна в Україні загострила необхідність гнучких та інклюзивних освітніх підходів. Врахувати індивідуальні потреби студентів, особливо тих, хто перебуває в складних життєвих обставинах. Уміння надати базову психологічну підтримку сприятиме створенню сприятливого освітнього середовища, яке враховує різноманітність студентів та змішаний формат навчання.

Детальніше окреслимо зміст Модулю 2. Максимізація ресурсів змішаного навчання: психолого-андрагогічні аспекти теоретичної і практичної підготовки викладача-супервізора. Тематики, у модулі 2, представлені у різних форматах (наприклад: pdf матеріали, аудіо матеріали, презентаційні матеріали, комплекси відеосесій, тощо). Представлення тем у різних форматах є важливим для підвищення ефективності навчання, оскільки враховує різні стилі засвоєння інформації учасниками тренінг-курсу. Наприклад, аудіо та відеоматеріали сприяють кращому зануренню в матеріал, знижують когнітивне навантаження та полегшують сприйняття складної інформації, тоді як текстові та візуальні (презентаційні матеріали) формати дозволяють більш детально опрацювати і аналізувати контент у власному темпі (Організаційно-технічна підготовка матеріалів для проведення тренінг-курсу, 2024).

У перших чотирьох темах, які стосуються андрагогічних аспектів, розглядаються основні положення щодо професійних компетентностей для викладача-супервізора як андрагога, що працює у сфері освіти дорослих, а також, оремо, висвітлено теоретичні та практичні аспекти андрагогічної компетентності (Аніщенко, Баніт, та ін., 2022).

Окреслено загальні й професійні компетентності, зокрема організаційну, цифрову, методичну, інклюзивну, психологічну та окреслено базові компоненти компетентності (ціннісно-мотиваційний, когнітивно-змістовий, операційно-діяльнісний і рефлексивно-оцінний), що є важливим для професійної діяльності викладача-супервізора змішаного навчання (Аніщенко, Баніт, та ін., 2022). Розглянуто різні фактори, які впливають на розвиток професіоналізму викладачів, включно з внутрішніми та зовнішніми чинниками. Це під-

креслює важливість постійного саморозвитку педагогів, особливо в умовах формальної та неформальної освіти дорослих, і вказує на значущість демократичних цінностей, інклюзивності та гендерної рівності у навчанні дорослих в умовах змішаного навчання.

Важливий тематичний аспект присвячений необхідності висвітлення питань інклюзії у змішаному навчанні, зокрема цифровій інклюзії, що є актуальною в умовах сучасних технологій. Розглянуто концепцію інклюзії як процесу, що вимагає постійного пошуку рішень для забезпечення участі всіх учасників освітнього процесу. У контексті проблематики змішаного навчання викладач передусім має бути обізнаним на основних законодавчих і нормативних документах щодо організації безбар'єрного освітнього середовища, його основних характеристик; на концепціях і методиках безбар'єрного інклюзивного навчання та принципах універсального дизайну для забезпечення потреб усіх дорослих учнів із урахуванням їх індивідуальних особливостей (Міністерство цифрової трансформації України, 2023).

Акцентовано увагу на успішних практиках інклюзивності у змішаному навчанні зарубіжних закладів вищої освіти (Університет Торонто (UofT) у Канаді; Університет Каліфорнії (UCLA); Единбурзький університет (University of Edinburgh) та Університет Лідса (University of Leeds) у Великобританії; Університет Мельбурна (University of Melbourne) в Австралії, тощо), оскільки інклюзивність у змішаному навчанні стала ключовим пріоритетом для багатьох університетів в усьому світі.

Зарубіжні університети впроваджують ряд стратегій і практик для підтримки інклюзивності в освітніх програмах, де враховано багато різних складових, а саме: технологічний дос-

туп, підтримка різноманітності стилів навчання, культурна чутливість, гнучкість і підтримка, залучення здобувачів освіти з особливими потребами до організації процесу навчання, доступність контенту в змішаному навчанні, індивідуалізація та диференціація навчання, соціальне залучення та підтримка, гнучкість в оцінюванні та складанні іспитів, тощо.

Цікавим виявився аудіо формат для деяких тем модулю 2, де учасники змогли прослухати та ознайомитися з питаннями щодо управління стресом та анкіозністю у змішаному форматі навчання; розвитку міжособистісних вмінь взаємодії та співпраці в змішаних групах; шляхів залучення та мотивації учасників змішаного навчання. Аудіо матеріали були озвучені за допомогою професійного голосу штучного інтелекту у програмі iMyFone VoxBox (iMyFone VoxBox, 2024).

iMyFone VoxBox – це програмне забезпечення для перетворення тексту в мову (TTS) та редагування аудіо. Ця програма дозволяє користувачам вводити текст і конвертувати його в аудіофайли, використовуючи широкий вибір голосів, мов та акцентів. Програма також надає інструменти для редагування аудіо, що дозволяє створювати професійні записи або синтезовані голосові повідомлення. Окрім цього, VoxBox має функції для дубляжу відео, створення аудіокниг, подкастів та інші варіанти застосування в мультимедійному виробництві.

Основні можливості програми iMyFone VoxBox: широкий вибір голосів (чоловічих і жіночих) та мов для синтезу мови; налаштування швидкості, тону та інтонації голосу; підтримка конвертації тексту в аудіоформати (MP3, WAV та інші); редагування аудіофайлів; використання для створення дубляжу, подкастів, аудіокниг, оголошень, тощо.

Застосування цього програмного забезпечення на основі штучного інтелекту підходить як для професійного, так і для особистого використання, наприклад, для створення голосових повідомлень або роботи з аудіоконтентом для відео та іншого мультимедійного контенту (iMyFone VoxBox, 2024).

Доволі важливим і корисним психологічним аспектом у Модулі 2 виявився спеціально створений комплекс відеосесій для ментального здоров'я, що є надкорисним ресурсом для ефективної діяльності викладача-супервізора у контексті змішаного формату навчання і не тільки. Комплекс відеосесій направлений на висвітлення таких тем як: «Травма свідка: як поширення шокуючого матеріалу може нашкодити психіці»; «Техніки стабілізації та відновлення в умовах війни»; «ПТСР vs ПТЗО: від психотравми до зростання особистості»; «Як вберегти ментальне здоров'я під час війни?»; «Мультимодальна модель подолання стресу і невизначеності BASIC PH» (Організаційно-технічна підготовка матеріалів для проведення тренінг-курсу, 2024).

Комплекс відеосесій для ментального здоров'я розроблений фахівцем у галузі психології Іриною Губеладзе (доктор психологічних наук, старший дослідник, В.о. заступника директора з наукової роботи та завідувач лабораторії психології мас і спільнот Інституту соціальної та політичної психології НАПН України, Президент Асоціації політичних психологів України).

Тематика, що пов'язана з техніками стабілізації та відновлення в умовах війни, забезпечує інструменти для швидкого психологічного відновлення, що є необхідним під час роботи в умовах постійної напруги. Важливим є також роз'яснення відмінностей між ПТСР та ПТЗО, яке дає змогу викладачам зрозуміти, як досвід подолання

психотравм може сприяти особистісному розвитку. Це особливо важливо для викладачів-супервізорів змішаного навчання, які не лише підтримують студентів у складних умовах, але й супроводжують їх як ментори упродовж всього навчання.

Окрему увагу приділено питанням збереження ментального здоров'я під час війни, що дає практичні поради для викладачів щодо самозбереження та психологічної стійкості. Мультимодальна модель подолання стресу і невизначеності BASIC PH пропонує багатоконпонентний підхід для роботи зі стресовими ситуаціями, що забезпечує інструменти для кращого розуміння і управління власними емоціями та поведінкою.

Такий комплекс відеосесій для ментального здоров'я є незамінним ресурсом для викладачів-супервізорів у змішаному навчанні, допомагаючи їм не лише зберегти власне ментальне здоров'я, але й ефективно підтримувати здобувачів у складних умовах сьогодення.

Висновки. Розроблений Модуль 2. Максимізація ресурсів змішаного навчання: психолого-андрагогічні аспекти теоретичної і практичної підготовки викладача-супервізора тренінг-курсу «Здійснення змішаного навчання у ЗВО педагогічного профілю», що акцентує увагу на психолого-андрагогічних аспектах, є надзвичайно актуальним у сучасних умовах війни та повоєнного відновлення в Україні.

Комплекс відеосесій та практичні матеріали сприяють не лише підвищенню професійної компетентності викладачів-супервізорів змішаного навчання, але й забезпечують їхню готовність до ефективного управління емоційним станом здобувачів. Впровадження сучасних методик психологічної підтримки та розвитку резильєнт-

ності допомагає створити безпечне освітнє середовище, яке сприяє як особистісному, так і професійному розвитку учасників освітнього процесу.

Наукові дослідження підтверджують, що стресові фактори, пов'язані з війною, суттєво впливають на психічне та фізичне здоров'я учасників освітнього процесу. Тому психологічна безпека стає однією з ключових умов для забезпечення ефективного навчання у змішаному форматі. Підхід, що поєднує технологічні інструменти змішаного навчання з методами психологічної підтримки, дає змогу зменшити негативний вплив стресу на студентів і викладачів, забезпечуючи стабільність їхньої психоемоційної рівноваги.

Наукове значення тематичного модулю тренінг-курсу полягає у розробці та впровадженні інноваційних підходів до змішаного навчання в умовах війни, що включають розвиток стресостійкості, психічної стійкості та адаптації. Зокрема, використання запропонованих технік відновлення та стабілізації, му-

льтиmodalної моделі подолання стресу і невизначеності BASIC PH, дозволяє викладачам-супервізорам змішаного навчання ефективно реагувати на виклики, які ставить перед ними сучасне освітнє середовище.

Перспективи подальших розвідок полягатимуть у більш детальному вивченні особливостей впровадження інклюзивних методик навчання, що дає змогу адаптувати змішане навчання під потреби різних груп студентів, зокрема тих, хто постраждав від війни.

Матеріал підготовлений у межах виконання проекту (2022.01/0098) «Максимізація ефективності ресурсів змішаного навчання в закладах вищої педагогічної освіти у воєнний час та повоєнного відновлення України», що реалізується за грантової підтримки НФДУ.

Зміст, висвітлений в цій статті, може не співпадати з поглядами Національного фонду досліджень України і є виключною відповідальністю ІПООД імені Івана Зязюна НАПН України, що реалізує проект.

ЛІТЕРАТУРА

- University of Toronto. (n.d.). Accessibility Services. Retrieved from <https://www.studentlife.utoronto.ca/as>
- University of California, Los Angeles. (n.d.). Center for Accessible Education. Retrieved from <https://www.cae.ucla.edu/>
- University of Edinburgh. (n.d.). Accessible and Inclusive Learning. Retrieved from <https://salo.li/b1d1Ba1>
- University of Leeds. (n.d.). Inclusive Teaching. Retrieved from https://students.leeds.ac.uk/info/100002/disabled_students/105/inclusive_teaching
- University of Melbourne. (n.d.). Attributes of Blended Learning Environments Designed to Foster a Sense of Belonging for Higher Education Students. Retrieved from <https://salo.li/6773331>
- Баніт, О., & Мерзлякова, О. (2023). Визначення ключових стратегій стійкості українських вчителів в умовах війни. *European Humanities Studies: State and Society*, 1(1), 4–23. <https://doi.org/10.38014/ehs-ss.2023.1.01>
- iMyFone VoxBox. (2024). Програмне забезпечення для перетворення тексту в мову (TTS) та редагування аудіо. Отримано з <https://www.imyfone.com/>

- Авшенюк, Н. М., & Аніщенко, О. В. (2021). Професійний стандарт андрагога: компетентнісний вимір. У І. М. Савченко та В. В. Ємець (Ред.), *Інноваційні трансформації в сучасній освіті: виклики, реалії, стратегії: збірник матеріалів III Всеукраїнського відкритого науково-практичного онлайн-форуму, Київ, 15–16 червня 2021 р.* (с. 80–82). Київ: Національний центр «Мала академія наук України». <https://lib.iitta.gov.ua/728590>
- Аніщенко, О. В., Баніт, О. В., Калюжна, Т. Г., Коваленко, О. Г., Піддячий, В. М., & Самко, А. М. (2022). *Професіоналізація педагогічного персоналу у сфері освіти дорослих в умовах формальної і неформальної освіти: теоретико-методичний аспект*. Київ: ІПОД імені Івана Зязюна НАПН України.
- Котун, К. В., & Годлевська, К. В. (2023). *Здійснення змішаного навчання у ЗВО педагогічного профілю: програма тренінг-курсу*. Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України. <https://doi.org/10.35387/project.2022.01/0098.result.02>
- Котун, К., Лук'янова, Л., Баніт, О., Годлевська, К., Петренко, Л., & Радомський, І. (2023). *Змішане навчання в закладах вищої педагогічної освіти України в умовах війни: аналітична записка*. Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України. <https://doi.org/10.35387/project.2022.01/0098.result.01>
- Котун, К. В., Годлевська, К. В., Лук'янова, Л. Б., Аніщенко, О. В., Баніт, О. В., Радомський, І. П., & Купальний, В. Ю. (2024). *Методичний навігатор змішаного навчання: методичний порадник*. Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України. Київ. <https://doi.org/10.35387/project.2022.01/0098.result.03>
- Котун, К., Баніт, О., & Радомський, І. (2023). Освітні виклики та інновації у вищій педагогічній освіті України: від деструктивних наслідків війни до ефективного змішаного навчання. *Вісник Кафедри ЮНЕСКО Неперервна професійна освіта XXI століття*, 2(8), 71–84. <https://www.unesco-journal.com.ua/index.php/journal/article/view/96>
- Міністерство цифрової трансформації України. (2023). Інклюзивна освіта: платформа Дія.Цифрова освіта продовжує розвиток в напрямку безбар'єрності. Стаття висвітлює зусилля платформи "Дія.Цифрова освіта" щодо забезпечення рівного доступу до цифрових навичок для людей з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Отримано з <https://salolj/07617f1>
- НФДУ. (2023). Перелік проєктів, що рекомендуються до реалізації за рахунок грантової підтримки НФДУ із зазначенням рекомендованого обсягу фінансування проєкту за роками та пріоритетного напрямку розвитку науки і техніки. *Конкурс «Наука для відбудови України у воєнний та повоєнний періоди»*. Отримано з <http://surl.li/kbvpvg>
- Організаційно-технічна підготовка матеріалів для проведення тренінг-курсу. (2024). Веб-сторінка проєкту (2022.01/0098) «Максимізація ефективності ресурсів змішаного навчання в закладі вищої педагогічної освіти у воєнний час і повоєнного відновлення України» за грантової підтримки НФДУ. Освітній хаб Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України. Отримано з <https://ipoodhab.com/project-work-centre/blended-learning-project-post-74>

- Понад 8,5 мільйона українців мають ризик психічних розладів через війну. (2022). *Українформ*. Отримано з <https://cutt.ly/feYUyZr2>
- Психологічні аспекти організації освітнього процесу в умовах воєнного/післявоєнного стану. (2022). *МОН. Інструктивно-методичні рекомендації щодо організації освітнього процесу та викладання навчальних предметів у закладах загальної середньої освіти у 2022/2023 навчальному році*. Отримано з <https://cutt.ly/aeYUyeKX>
- Романовська, Д. Д. (2022). Психологічна допомога у закладах освіти в період війни: запити, методики, алгоритми дій. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Психологія*, (1), 28–35. <https://doi.org/10.32782/psv-visnyk/2022.1.28>
- Центр проектної роботи. (2024). Веб-сторінка проекту (2022.01/0098) «Максимізація ефективності ресурсів змішаного навчання в закладі вищої педагогічної освіти у воєнний час і повоєнного відновлення України» за грантової підтримки НФДУ. Освітній хаб Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України. Отримано з <https://ipoodhab.com/project-work-centre/blended-learning-project>

TRANSLITERATED REFERENCES

- Avsheniuk, N. M., & Anishchenko, O. V. (2021). Profesiyni standart andrahoga: kompetentnisnyi vymir [Professional standard of andragogues: A competency-based dimension]. In I. M. Savchenko & V. V. Yemets (Eds.), *Innovatsiini transformatsii v suchasniy osviti: vyklyky, realii, stratehii: zbirnyk materialiv III Vseukrainskoho vidkrytoho naukovo-praktychnoho onlain-forumu, Kyiv, 15–16 chervnia 2021 r.* (pp. 80–82). Kyiv: Natsionalnyi tsentr "Mala akademiia nauk Ukrainy." <https://lib.iitta.gov.ua/728590>
- Anishchenko, O. V., Banit, O. V., Kalyuzhna, T. H., Kovalenko, O. H., Pididiachyi, V. M., & Samko, A. M. (2022). Profesiionalizatsiia pedahohichnoho personalu u sferi osvity doroslykh v umovakh formalnoi i neformalnoi osvity: Teoretyko-metodychnyi aspekt [Professionalization of teaching staff in adult education under formal and non-formal education: A theoretical-methodological aspect]. Kyiv: IPOOD imeni Ivana Zyazyuna NAPN Ukrainy.
- Kotun, K. V., & Hodlevska, K. V. (2023). Zdiisnennia zmishanoho navchannia u ZVO pedahohichnoho profilu: Prohrama treninh-kursu [Implementing blended learning in pedagogical HEIs: A training course program]. *Instytut pedahohichnoi osvity i osvity doroslykh imeni Ivana Zyazyuna NAPN Ukrainy*. <https://doi.org/10.35387/project.2022.01/0098.result.02>
- Kotun, K., Luk'ianova, L., Banit, O., Hodlevska, K., Petrenko, L., & Radomskyi, I. (2023). Zmishane navchannia v zakladakh vyshchoi pedahohichnoi osvity Ukrainy v umovakh viiny: Analitychna zapyska [Blended learning in pedagogical higher education institutions in Ukraine during wartime: Analytical report]. *Instytut pedahohichnoi osvity i osvity doroslykh imeni Ivana Zyazyuna NAPN Ukrainy*. <https://doi.org/10.35387/project.2022.01/0098.result.01>
- Kotun, K. V., Hodlevska, K. V., Luk'ianova, L. B., Anishchenko, O. V., Banit, O. V., Radomskyi, I. P., & Kupalnyi, V. Yu. (2024). Metodychnyi navhurator zmishanoho

- navchannia: Metodychnyi poradnyk [Methodological navigator for blended learning: A methodological guide]. *Instytut pedahohichnoi osvity i osvity doroslykh imeni Ivana Zyazyuna NAPN Ukrainy*. Kyiv. <https://doi.org/10.35387/project.2022.01/0098.result.03>
- Kotun, K., Banit, O., & Radomskyyi, I. (2023). Osvitni vyklyky ta innovatsii u vyshchii pedahohichnii osviti Ukrainy: Vid destruktivnykh naslidkiv viiny do efektyvnoho zmishanoho navchannia [Educational challenges and innovations in Ukrainian higher pedagogical education: From destructive consequences of war to effective blended learning]. *Visnyk Kafedry UNESCO Neperevirna profesiina osvita XXI stolittia*, 2(8), 71–84. <https://www.unesco-journal.com.ua/index.php/journal/article/view/96>
- Ministerstvo tsyfrovoi transformatsii Ukrainy. (2023). Inkluzivna osvita: Platforma Diia.Tsyfrova osvita prodovzhuie rozvytok v napriamku bezbariernosti [Inclusive education: The Diia.Digital Education platform continues developing towards barrier-free access]. Retrieved from <https://salo.li/07617f1>
- NFDU. (2023). Perelik proiektiv, shcho rekomenduiutsia do realizatsii za rakhunok hrantovoi pidtrymky NFDU iz zaznachennia rekomendovanoho obsiahu finansuvannia proiektu za rokamy ta prioiytetnoho napriamu rozvytku nauky i tekhniky [List of projects recommended for implementation with NFDU grant funding]. Retrieved from <http://surl.li/kbvpvpxg>
- Orhanizatsiino-tekhnichna pidgotovka materialiv dlia provedennia treninh-kursu. (2024). Veb-storinka proiektu (2022.01/0098) "Maksymizatsiia efektyvnosti resursiv zmishanoho navchannia v zakladi vyshchoi pedahohichnoi osvity u voiennyi chas i poviannoho vidnovlennia Ukrainy" za hrantovoi pidtrymky NFDU. *Osvitnii khab Instytutu pedahohichnoi osvity i osvity doroslykh imeni Ivana Zyazyuna NAPN Ukrainy*. Retrieved from <https://ipoodhab.com/project-work-centre/blended-learning-project-post-74>
- Ponad 8.5 miliona ukraintsiiv maiut ryzyk psykholohichnykh rozladiv cherez viinu [Over 8.5 million Ukrainians are at risk of mental disorders due to the war]. (2022). *Ukrinform*. Retrieved from <https://cutt.ly/feYUyZr2>
- Psykholohichni aspekty orhanizatsii osvitnoho protsesu v umovakh voiennoho/poviannoho stanu [Psychological aspects of organizing the educational process during wartime/postwar state]. (2022). *MON*. Retrieved from <https://cutt.ly/aeYUyeKX>
- Romanovska, D. D. (2022). Psykholohichna dopomoha u zakladakh osvity v period viiny: Zapity, metodyky, alhorytmy dii [Psychological support in educational institutions during the war: Requests, methods, action algorithms]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Serii: Psykholohiia*, (1), 28–35. <https://doi.org/10.32782/psy-visnyk/2022.1.28>
- Tsentr proiektnoi roboty. (2024). Veb-storinka proiektu (2022.01/0098) "Maksymizatsiia efektyvnosti resursiv zmishanoho navchannia v zakladi vyshchoi pedahohichnoi osvity u voiennyi chas i poviannoho vidnovlennia Ukrainy" za hrantovoi pidtrymky NFDU. *Osvitnii khab Instytutu pedahohichnoi osvity i osvity doroslykh imeni Ivana Zyazyuna NAPN Ukrainy*. Retrieved from <https://ipoodhab.com/project-work-centre/blended-learning-project>

Про автора(-ів)

Ольга Баніт, доктор педагогічних наук, старший дослідник, головний науковий науковий співробітник відділу андрагогіки, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України. Виконавець проекту (2022.01/0098) «Максимізація ефективності ресурсів змішаного навчання в закладах вищої педагогічної освіти у воєнний час та повоєнного відновлення України» за грантової підтримки НФДУ.

Ігор Радомський, кандидат педагогічних наук, доцент, провідний науковий співробітник відділу андрагогіки, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України. Виконавець проекту (2022.01/0098) «Максимізація ефективності ресурсів змішаного навчання в закладах вищої педагогічної освіти у воєнний час та повоєнного відновлення України» за грантової підтримки НФДУ.

About the author(s)

Olga Banit, Doctor of Sciences in Pedagogy, Associate Professor, Chief Researcher at Department of Andragogy, Ivan Ziaziun Institute of Pedagogical Education and Adult Education of the NAES of Ukraine. Executor of the project (2022.01/0098) «Maximizing the effectiveness of blended learning resources in higher pedagogical education institutions during the War and Post-War recovery of Ukraine», with grant support of NRFU.

Igor Radomskyi, PhD in Pedagogy, Associate Professor, Lead Researcher at Department of Andragogy, Ivan Ziaziun Institute of Pedagogical Education and Adult Education of NAES of Ukraine. Executor of the project (2022.01/0098) «Maximizing the effectiveness of blended learning resources in higher pedagogical education institutions during the War and Post-War recovery of Ukraine», with grant support of NRFU.

*Received: 15.09.2024
Accepted: 15.10.2024*